

Z Dunaja.

Zaradi pomanjkanja papirja. Na različnih šolah v Avstriji letos niso dobili otroci pred Božičem običajnih izpričeval, ker državna tiskarna zaradi pomanjkanja papirja ni mogla izdelati potrebnih tiskov.

Dr. Kramar in tovariši pomiloščeni. Dunajska poročila pravijo, da so dr. Kramar, dr. Rašin, Czerwinka in Zamazal, ki so bili zaradi veleizdaje obsojeni na smrt na vislicah, pomiloščeni. Dr. Kramar so izprijeli smrtne kazen v 15 let, dr. Rašinu v 10 let in obema drugima v 5 let ječe.

Iz Zagreba.

Petar Kočić †. »Obzor« poroča iz Belgrada: Kakor se je zvedelo zaradi vojnih razmer šele sedaj, je umrl v Belgradu v bolnišnici za duševne bolezni dne 14. avgusta 1916 odlični srbski književnik in poslanec v bos-herceg. saboru Petar Kočić. Pokojnik je prišel v ono bolnišnico pred vojno. Kot književnik je bil Kočić jako cenjen in posebno znan po svojem satiričnem spisu »Jež pred sodnijo«. Nekaj prevodov njegovih spisov je priobčila »Soča« pred leti.

Obstrelili se je v Osjeku prof. Geza Krnic. Vzrok neozdravljiva bolezni. Upanje je, da ozdravi.

Milijon kron za hrvatske visokošolce. Železniški restavrator Gregor Potušek v Bosanskem Brodu je podpisal milijon kron vojnega posojila in določil, da naj se njegove obresti uporabijo za ustanove za ubožne hrvatske visokošolce.

Umrla je v Zagrebu gospa Draginja Savičeva, vpok. ravnateljica bivše mestne ženske obrtne šole v Zagrebu.

Koalicija hrvatskih opozicionalnih strank. V najnovejšem zasedanju hrvatskega sabora so pričele entno nastopati vse opozicionalne hrvatske stranke, dočim so se še v zadnjem zasedanju precej močno napadale. V zagrebškem mestnem občinskem svetu so zopet entno nastopili člani, ki pripadajo Starčevićevi stranki prava in Stranki prava v izjavah, ki so odklonili povabilo na kronske svečanosti in glasovali proti indemniteti. Iz teh enotnih nastopov se je takoj videlo, da je prislo med državnopravnimi opozicionalnimi strankami do nekakega zblizanja. Sedaj se poroča, da so Starčevićeva stranka prava (Milinovići), Stranka prava (Frankovci) in Seljačka (Radičeva kmečka) stranka sklenile med seboj koalicijo ter bodo odslej v vseh izjavah v saboru entno nastopale. — Javnosti je znano, da je koalicijo, a ne fuzijo zagovarjal že poprej Stjepan Zagorac in nekateri istrski in dalmatinski politiki.

Iz Prage.

Naša beseda. Tea Červenková razpravlja v praški »Union« o moči besede v materinem jeziku. Ta beseda je časih edino orožje, ki nam ostaja. Za vsak narod je beseda njegovega materinega jezika v najvišji meri dragocena. Pisateljica pravi: Naša beseda je bila nam (Čehom) edini vir življenja, naše edino veselje in edina nada. In je še sedaj edina nada beseda v našem dragem materinem jeziku, naj je že natisnjena ali nam jo govore z odra. Beseda je bila, in le beseda, ki nas je iz globokega obnemoglega sna, ki smo vanj zapadli po Belu Gori, vzdramila zopet k življenju. Beseda knjig je postala živa beseda. V začetku je bila beseda in je tudi danes glavna stvar. V Nemčiji je postala sedaj prehranjevalec. Vse tam zapirajo, le gledališča ostajajo odprta. Ljudstvo potrebuje razvedrila, potrebuje vzvišene hrane, ker navadne pogreša, vsaj v glavnih delih. Gledališča se ne smejo zapreti, je rekel kancelar. Beseda pesnikov bo hranila igralce, beseda bo delovala, da vsaj za ure pozabljajo na težke čase. V Rusiji rešuje beseda pred strelskim jarkom. Žurnalisti so odvezani od vojaške službe. Beseda je torej od najvišjih istanc pripoznana kot kulturni, mogočen faktor. Knjige, dnevniki, listi, gledališče, to so govorniške propovednice besede. Za vsak narod je gledališče neizmerno važno. Čim višje stoji dramatična umetnost, tem višja je kultura in naobrazba. Vsako gledališče je dobrota. Mnogo gledališč multiplificira dobroto... Tudi v bodoči dobi miru bomo jako potrebovali besede in jo cenili. Popravi naj, kar je meč zagresil! Spoštujte torej besedo! Vpletala bo nebeškega cvetja mirovnega veselja v zemsko življenje. Spoštujte govorjeno in tiskano besedo v gledališču in v knjigi! To pa iz pametnih razlogov nagona po samoohrani in iz spoznanja prave domovinske ljubezni. Naša beseda je naše dušev-

no bogastvo, naša duševna samostojnost. Tega ne smemo pozabljati nikdar in moramo imeti vedno pred očmi — to moramo vedno spoštovati, pospeševati, brniti in ljubiti — svojo besedo. — Kar velja o češki besedi, taisto velja tudi o naši slovenski besedi, ki je lepota našega narodnega bitja, naša čast in naše bogastvo!

Razgled.

— Na Ogrskem poučuje na 16.890 ljudskih šolah 23.115 učiteljev in 11.059 učiteljic.

— Alkohol in duševne zmožnosti. V knjigi »Die Arznei- und Genussmittel« poroča profesor F. Müller o pokusih, ki so iz delali na učencih, da se določi medsebojni vpliv med uživanjem alkohola in duševno delazmožnostjo. Od 1790 preizkanih otrok jih 453 nikdar ni pilo alkohola, 75 pa redno vsak dan. Od prvih jih je dobilo 34,6% red 1, 48,8% red 2 in 16,6% red 3. Od otrok, ki so redno pili alkohol, jih je dobilo 14,7% red 1, 40% red 2 in 46,3% red 3. Razumni starši bodo torej svoje otroke čuvali uživanja alkohola, učitelji pa bodo ene in druge opozarjali na njegov kvarni, uničujoči vpliv.

— Vzgojevalka 56 otrok. V Miizu na Tirolskem je v starosti 88 let umrla vdova, ki ni imela svojih otrok, pač pa veliko ljubezen do otrok. Posvetila se je oskrbovanju in vzgoji tujih otrok in bila tekom let 56 otrokom mati in vzgojevalka.

— 15 otrok raznih plemen bi rada dobila bogata dama v Čikagu v Ameriki, gospa Bracketta Bishop. Otroci morajo biti stari leto dni, zdravi in lepi. Gospa jih hoče posinoviti in pobčeriti ter jih popolnoma oskrbovati v veliki palači v Čikagu. Otroke iščejo po vsem svetu. Dobiti hočejo po enega Zamorčka, Arabčka, Japončka, Malajčka, Indijanca, Evropejčka itd. Vsi bodo vzgojeni kod bratje in sestre z največjo skrbjo. Gospe sta umrla edina dva njena otroka, zato hoče posvetiti svoje veliko imetje vzreji in vzgoji tujih otrok raznih narodnosti in plemen.

— Vojna proti nemškim vzgojevalkam. Na Ruskem, na Angleskem in na Francoskem snujejo žensko organizacijo, ki ima namen agitirati proti sprejemanju nemških vzgojevalk in domačih učiteljic. Do vojne je imelo ogromno število vzgojevalk in učiteljic dobre službe v rečenih treh državah, kjer so jih imavile rodovine tem rajše sprejemale, ker so skromne in marljive, med tem, ko je domačega naraščaja za take službe dosti premalo. Sicer pa je imelo tudi na Nemškem pred vojno mnogo Francozinj in Angličinj take službe, seveda le v rodovinah, kjer so hoteli, da bi se otroci že v prvih letih naučili teh jezikov.

— Kmetijski zavod za vojne poškodovance na Francoskem. Po vseh vojskojčkih se državah iščejo pota, kako oskrbeti po vojni invalide. Zveza kmetijskih društev na južno vzhodnem Francoskem je v zvezi z drugimi interesiranimi činitelji ustanovila kmetijski zavod za vojne poškodovance. Ustanovitev je plod misli, da bo kmetijski poklic marsikateremu invalidu dal prijetnejšo in gotovnejšo eksistenco, nego obrtni in mestni pridobitni poklici. Invalidi ki so n. pr. eno roko izgubili, se bodo morda prej in lažje navadili na kmetijska nego na industrijska dela. Osobito bi se naj ohranile na deželni rojene, kmetovanju vajene osebe kmetijskemu življenju s tem, da se jih primerno njih poškodbi izobrazijo. Zavod ima zaradi tega nalogo: 1. izumiti orodja in nečin obdelovanja, pr. meren poškodbam posameznih invalidov; 2. izobraziti poškodovane v onih panogah kmetovanja, v katerih bodo poleg državne rente najlažje dobili sigurno eksistenco.

— Slovenski učitelj — c. in kr. okrožni šolski nadzornik v Črni gori. Poročali smo ob svojem času, da je naš goriški tovariš Fran Merljak imenovan za c. in kr. okrožnega šolskega nadzornika v Peji-lpeku v Črni gori. Piše nam, da je zadovoljen v svoji novi službi. Njegova plača še ni urejena in dobiva dosedaj le rumeneracijo po 100 K mesečno, doklado za ekskurze, prosto hrano in prosto stanovanje, voz in konje, kedar se kam pelje. Poroča nam, da je črnogorsko učitelstvo razmeroma dobro plačano. Novinec z zrelotnim izpitom dobi v mestu 2000 K, na deželi malo manj. Kraji so ondi jako lepi — staroslavno Kosovo polje, podnebnje milo, zemlja rodovitna. Tu uspeva vinska trta, polje rodi obilo žita. Draginja ni velika. Tovariš Merljak pošilja lepe pozdrave vsemu slovenskemu učitelstvu!

— Nad dva milijona za dobrodelne namene. V Rimu je pred nekaj dnevi umrl poslanec in veliki tovarnar Maraini in je zapustil vse svoje imetje svoji ženi. Ta je hči revnih staršev in je bila skromna modistka, predno je postala Marainijeva žena. V počaščenje spomina svojega moža in v dokaz, da tudi v sreči in v bogastvu

ni pozabila na tiste kroge, med katerimi je prebila svojo mladost, je gospa Marainijeva darovala 700.000 lir za ustanovitev doma za uboge dojenčke bolnih mater v Rimu, 500.000 lir za ustanovitev in vzdrževanje otroškega vrta v Rietiju, dalje kapital iz čigar obresti bo dobil vsako leto 4000 lir kak mladenič iz švicarskega kantona Tessina, ki se je izkazal v kaki obrti in se hoče v inozemstvu v svoji stroki izobraziti. Rdeči križ dobi 100.000 lir, razne druge dobrodelne naprave dobe od 5000 do 50.000 lir. Res kraljevsko darilo gospe Marainijeve znaša skupaj nad dva milijona lir.

— Protialkoholizem na Angleskem. Znana temperenčna organizacija na Angleskem je novič začela veliko agitacijo, naj se z zakonom sploh prepove izdelovanje, prodajanje in vživanje alkoholnih pijač in sicer za ves čas, dokler traja vojna. Organizacija upa, da se za njeno zahtevo zavzame min. predsednik Lloyd-George.

— Za preložitve univerze iz Černovic v Solnograd se oglašajo razni nemški listi.

Obvestilo.

Ker je moral dosedanja urednik »Zvončka« tov. Engelbert Gangl k vojakom, sem prevzel za časa njegove odsotnosti uredništvo »Zvončka«.

Ker se je 12. številka leta 1916 jako zakasnila zaradi pomanjkanja delavnih moči v tiskarni, bomo izdali skupno številko 1. in 2. leta 1917, ki izide proti koncu meseca januarja, da malo popravimo to zamudo.

Vse cenjene sotrudnike pa prosim, da pošljejo čimprej na moj naslov za skupno številko primerne rokopise.

Ivo Trošt,

nadučitelj v Tomišlju
p. Studenec—Ig.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

»Edinost« z dne 2. t. m. pohvalno omenja naš uvodnik v zadnji številki preteklega leta ter prijavlja iz njega daljši citat.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izšel je

v zlozbi knjigarne J. Štoka v Trstu, ulica Molino piccolo šte. 19,

»VEDEŽ«
splošni žepni koledar z notezom za leto 1917.

Najraznovrstnejša vsebina!

Cena v lični vezavi 1 K.

Da se prihranijo razmeroma previsoki stroški po povzetju, naj izvolijo p. n. naročniki priložiti (tudi v znamkah) poleg cene 1 K še 10 vin. za poštino. Kdor jih naroči 12, dobi enega po vrhu.

Pozor!

Založništvo »Vedeža« je odločilo naslednjih 12

krasnih dobittkov:

- 1. Originalna olnata slika Marina z okvirjem v vrednosti 60 K. — 2. Olografija (tihužljje) v okvirju v vrednosti 25 K. — 3. Pisalna garnitura. — 4. Fina pipa iz morske pene. — 5. Elegantna usnjata listnica. — 6. Krasen album za razglednice. — Kasetna fina pisemskega papirja. — 8. Praktičen žepni nožič. — 9. »Dom in svet« Letnik 27. (1914). — 10. »Siovan« Letnik 9 (1911). — 11. 50 finih umetniških razglednic. — 12. 100 elegantnih vizilk (z imenom po želji). Dobitki bodo izžrebani dne 31. marca leta 1917 pred zaupniki.

Izžrebane številke bodo objavljene v glavnih slovenskih listih v Velikonočni številki. V to svrhu je naznačen vsak »Vedež« na prvi strani s tekočo številko.

Dobitki se dvignejo proti izkazu »Vedeža« z dotično izžrebano številko do 1. maja 1917.

Založništvo »VEDEŽA«, Trst, ulica Molino piccolo 11.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani.

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, ozir. za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 50 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 100 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znača na leto za neoženjene po 12 K, za oženjene po 20 K, pristopnina pa tolikokrat po 2 K, kolikor let je star tisti ki pristopa.

Pristopnina se lahko vplača v 4 nepretrganih polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpiseh in zdravniško izpričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

Staršem, mladino ljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani sledeče

„Mladinske spise“

- 1. Mišjakovega Julčka zbrani spisi I., II., III., IV., V. in VI. zvezek . . . . . à K 1'—
- 2. A. Rapè: Mladini, I., II., III., IV. in V. zvezek . . . . . " " 1'—
- 3. E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. in III. zvezek . . . . . " " 1'—
- 4. A. Rapè: Dane . . . . . " " 1'—
- 5. J. Slapšak: Turk pred Sv. Tlnom . . . . . " " 1'20
- 6. Jos. Ribičič: Kraljestvo čebel . . . . . " " —80
- 7. Jos. Ribičič: Vsem dobrim . . . . . " " 1'—
- 8. Pav. Flerè: Babica pripoveduje I. in II. zvezek . . . . . " " —60
- 9. Pav. Flerè: F. Palnakovi spisi, I. in II. zvezek . . . . . " " 1'—
- 10. Ivo Trošt: Moja setev I. in II. zvezek . . . . . " " 1'—
- 11. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I., II. in III. zvezek . . . . . " " —20